

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának

Az európai szomszédságpolitika felülvizsgálata

[JOIN(2015) 50 final]

(2016/C 303/20)

Előadó: Andrzej ADAMCZYK

Társelőadó: Gintaras MORKIS

2015. november 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai szomszédságpolitika felülvizsgálata

[JOIN(2015) 50 final.]

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2016. április 19-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2016. május 25–26-án tartott, 517. plenáris ülésén (a május 25-i ülésnapon) 162 szavazattal 15 ellenében, 21 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a külügyi és biztonságpolitikai főképviseelő és az Európai Bizottság által elfogadott közös közleményt az európai szomszédságpolitika felülvizsgálatáról, és nyugtázza, hogy az európai szomszédságpolitika (ENP) újrameghatározására és hatékonyabbá tételére kísérletet tevő felülvizsgálat számos javaslatot átvett az „Új európai szomszédságpolitika felé” című közös konzultációs dokumentumról szóló EGSZB-veleményből ⁽¹⁾.

1.2 Az ENP felülvizsgálata egyrészt az „egyenmegoldás” kudarca miatt vált szükségessé, másrészt a déli és keleti szomszédság viszonylagos egysége folyamatos feldarabolódásának és felbomlásának következménye.

1.3 Az új ENP-nek tudatában kell lennie annak, hogy az ezekben a régiókban végbemenő drámai fejlemények okai egyszerre vezethetők vissza a külső nyomásra és a szegénységből, az egyenlőtlenségből, a lehetőségek hiányából, a korrupcióból, a politikai és vallási radikalizálódásból, valamint az erőszakos szélsőségségből fakadó belső instabilitásra.

1.4 Az ENP felülvizsgálatát azzal a szándékkal végezték el, hogy elég rugalmasá tegyék ahhoz, hogy fenntartsák a kapcsolatot azokkal az országokkal, amelyek nem képesek vagy nem hajlandók teljesíteni a gazdasági integrációval vagy a közösségi vívmányokkal való összehangolással kapcsolatos követelményeket. Ebben az értelemben az ENP-t a befogadás szellemében alakították ki.

1.5 A szomszédságban bekövetkezett drámai fejleményekből eredő károk csökkentése érdekében a közlemény egy új prioritást határoz meg, a **stabilizálást**, és egy új megközelítést vezet be, a **differenciálást**.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye az „Új európai szomszédságpolitika felé” című közös konzultációs dokumentumról – HL C 383., 2015.11.17. 91.o.

1.6 A stabilizálásra helyezett hangsúly megmagyarázza, hogy a belső és külső biztonság miatt kapott ilyen kiemelt szerepet a közleményben. Bár az EU rendelkezésére álló eszközök korlátozottak, a jelenlegi reaktív hozzáállást mégis egy proaktív politikának kell felváltania, amely a konfliktusok megelőzésére és a befagyasztott konfliktusok békés rendezésére irányuló dinamikus diplomáciai erőfeszítésekből áll.

1.7 Az EGSZB hangsúlyozni szeretné a gazdasági fejlődés jelentőségét, az ugyanis a stabil és biztonságos környezet legfontosabb előfeltétele az EU szomszédságában. Az EU-nak következetesen ügyelnie kell az európai szomszédságpolitikában részt vevő partnerországok gazdasági támogatására, valamint a gazdasági reformok folytatásával, a versenyképesség javításával és az üzleti szabályozások korszerűsítésével kapcsolatos hosszú távú feltételek és motiváció megerősítésére.

1.8 Az is egyértelmű, hogy a gazdasági fejlődésnek szociális és környezetvédelmi dimenzióval kell kiegészülnie: kizárólag ezek a tényezők együttese járulhat hozzá eredményesen a valódi előrehaladáshoz, a stabilitáshoz és a társadalmi békéhez.

1.9 Az EGSZB megérti, hogy a differenciálás új munkamódszere a politikai realitásérzék, a partnerországok közötti növekvő különbségeket és eltérő törekvéseiket tükrözi. Viszont – még ha nem is teljesíthető az összes gazdasági kritérium – az EU nem engedhet az alapvető európai értékekből, ideértve a szociális dimenziót, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartását, a demokráciát és a jogállamiságot. Sajnálatos, hogy a közlemény nem említette meg az ILO munkaügyi normák tiszteletben tartásának elvét, amely a szilárd munkaügyi kapcsolatok egyik sarokköve.

1.10 Nem helyeztek kellő hangsúlyt a szervezett civil társadalom, valamint az autonóm szociális és civil párbeszéd szerepére. Az ENP célkitűzései – köztük a stabilizálás – nem érhetők el a független civil társadalmi szervezetek érdemi bevonása nélkül. Soha nem szabad elfelejtenünk, hogy az európai integráció mindenekelőtt egy békeprojekt, és a civil társadalom rendkívüli módon érdekelt annak sikerében.

1.11 A közlemény hallgat a szociális és civil párbeszéd jelenlegi kiaknázatlanságáról, valamint az egyesülési és szervezkedési jog megsértéséről az európai szomszédságpolitika területén.

1.12 A közlemény láthatólag egy meglehetősen defenzív megközelítést javasol, amely az ENP zsugorodó potenciálja miatt korlátok közé szorítja a politika törekvéseit. Az igaz, hogy az EU bomlasztó, néha drámai fejleményekkel szembesült mind a déli, mind pedig a keleti szomszédságában, viszont jövőkép nélkül nem tud majd túllendülni a holtpontra. Az EGSZB egy új, határozott és dinamikus ENP-menetrend meghatározását javasolja, amely kilátásba helyezi az uniós csatlakozást néhány partnerország számára, különösen keleten, amelyek ezt célul tűzték ki, és képesek és hajlandóak teljesíteni a követelményeket.

1.13 Az EGSZB örömmel fogadja az arra vonatkozó kijelentést, hogy a jobb kommunikáció és az uniós politikák előmozdítása áll majd az új európai szomszédságpolitika középpontjában, amelyek segítségével jobban megindokolható az uniós szakpolitikák, illetve jobban megmagyarázható az egyes uniós fellépések kedvező hatása. Ugyanilyen fontos azonban, hogy csökkentsük a valósággal, az uniós értékekkel és az ENP céljaival ellentétes téves és félrevezető tájékoztatás, illetve propaganda veszélyét.

1.14 Hangsúlyozni kell, hogy az ENP-t – délen és keleten egyaránt – külső tényezők veszélyeztetik. Az ISIS terror és háború révén megpróbálja destabilizálni többek között a déli szomszédságot. Oroszország diplomáciai erőfeszítései és katonai fellépése közvetlenül az európai szomszédságpolitikát, különösen a keleti partnerséget veszi célba. Emellett a déli területeken való katonai beavatkozása erősíti a szíriai önkényuralmi rendszert.

2. Egy új, felülvizsgált ENP szükségessége

2.1 Az EGSZB üdvözlöi az európai szomszédságpolitika Európai Bizottság által elvégzett felülvizsgálatát, amely arra irányul, hogy az EU szomszédságában bekövetkezett drámai fejleményeket követően újra meghatározza a politika céljait és általános megközelítését.

2.2 Az EU szomszédsági kapcsolatai az EUSZ 8. cikkének (1) bekezdésén alapulnak, amely rögzíti, hogy az Unió a vele szomszédos országokkal különleges kapcsolatokat épít ki a jólét és a jószomszédi viszonyok egy olyan térségének a létrehozása céljából, amely az Unió értékeire épül, és amelyet az együttműködésen alapuló szoros és békés kapcsolatok jellemeznek.

2.3 Az ENP eredetileg igen ambiciózus célokat tűzött ki, az általános célkitűzés pedig az volt, hogy a lehető legszorosabb politikai szövetséget és a lehető legnagyobb fokú gazdasági integrációt valósítsák meg az EU déli és keleti szomszédságában.

2.4 A gazdasági integráció egyik következménye a nagyobb mértékű piacra jutás lehetősége az EU egységes piacán, aminek nehéz politikai, gazdasági és intézményi reformokkal, továbbá a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása melletti elköteleződéssel kell együtt járnia.

2.5 Azonban 2003–2004, az ENP kialakítása óta drámai változások mentek végbe a szomszédságban, és az „egyenmegoldások” eredeti elve teljesen eredménytelennek bizonyult.

2.6 2014 óta a keleti szomszédságot súlyosan érintette a jelenlegi orosz elnöki adminisztráció és kormány agresszív politikája, különösen az ukrajnai háború és azok a (részben sikeres) manőverek, hogy az EU keleti szomszédait bevonják az Oroszország által dominált Eurázsiai Gazdasági Unióba.

2.7 Elismerve ugyan, hogy minden országnak joga van a saját politikai szempontjaihoz, meg kell jegyezni, hogy Oroszország jelenlegi vezetése saját szomszédsági politikát kíván kialakítani, amely nem egyeztethető össze az ENP-vel, továbbá azt akarja elérni, hogy az EU-hoz hasonló fontosságú globális szereplőnek és entitásnak tekintés.

2.8 Bár az EU Oroszországgal folytatott konstruktív együttműködése előnyös lehet mindkét fél számára, nem tűnik valószínűnek, hogy a belátható jövőben el lehessen kerülni az érdektükközést a keleti szomszédságban, hacsak Oroszország meg nem változtatja agresszív és felforgató hozzáállását. A közelmúltban bekövetkezett szíriai fejlemények jelentik a bizonyítékot arra, hogy ez a déli szomszédságra is érvényes.

2.9 A déli szomszédságban a szíriai háború, a líbiai konfliktusok, az ISIS megjelenése, a régió néhány országában végbemenő ellentmondásos politikai fejlemények és egyéb közel-keleti fegyveres konfliktusok azt jelentik, hogy az arab tavasz nyomán kibontakozó békéhez és demokratikus átalakuláshoz fűzött nagy remények szertefoszlóban vannak, legalábbis a közeljövőt illetően.

2.10 Mindezek a negatív fejlemények, valamint a déli és keleti szomszédság különböző országai között több területen is növekvő különbségek új prioritások felállítását, új megközelítést, új munkamódszereket, valamint proaktívabb és hatékonyabb uniós diplomáciát tesznek szükségessé. A közlemény ezekre a kihívásokra ad választ.

3. Stabilizálás – új prioritás

3.1 Az Európai Bizottság elfogadta az EGSZB azon meglátását, hogy a stabilitást, a biztonság növelését, a rugalmasságot és differenciálást, valamint a nagyobb fokú kölcsönös felelősségvállalást kell a felülvizsgált ENP prioritásává tenni. A szöveg a szomszédság több részén is a stabilizálást jelölte meg a leg sürgetőbb kihívásként, és ezért azt a javaslatot tartalmazza, hogy ezt tegyék az új ENP fő politikai prioritásává.

3.2 Az EGSZB véleménye szerint ez az ajánlás megalapozott, mivel a közlemény fejleményei azt bizonyítják, hogy az EU csak részben volt képes előmozdítani a stabilitást, fellendülést és biztonságot a szomszédságban.

3.3 Az is nyilvánvaló, hogy a szomszédság stabilitását fenyegető veszélyek nemcsak az EU által szorgalmazott demokratikus átalakulást és reformfolyamatokat gátolhatják, hanem negatív hatást is gyakorolnak az ENP által előmozdított átalakulásban sikeres országokra és magára az EU-ra is.

3.4 Jelentősen meg kell erősíteni a konfliktusmegelőzést és a konfliktuskezelést, különösen mivel a befagyasztott konfliktusok továbbra is súlyosan fenyegetik mind a déli, mind pedig a keleti szomszédság stabilitását. Ahhoz, hogy pozitív szerepet töltsön be a békés megoldások megtalálásában, Európának egyrészt semlegesnek kell maradnia, másrésztől segítséget kell nyújtania az áldozatoknak, valamint a leginkább kiszolgáltatott és veszélyeztetett csoportoknak.

3.5 Az is elég nyilvánvaló, hogy az instabilitás nem csupán a külső nyomásgyakorlásnak tudható be, így a közös közlemény helyesen mutat rá az instabilitás és a szegénység, egyenlőtlenség, a lehetőségek hiánya és a korrupció közötti kapcsolatra, amelyek mind növelik a radikalizálódással szembeni kiszolgáltatottságot. Azonban a dokumentumnak nem sikerült megtalálnia az egyensúlyt a gazdasági és a szociális dimenzió között, és alábecsüli a jólét és a szociális védelem stabilitásban betöltött fontos szerepét.

4. Differenciálás

4.1 Az új ENP-t úgy alakították ki, hogy tükrözze a partnerországok eltérő törekvéseit, céljait és érdekeit, valamint az EU szomszédságában lévő egyes országok eltérő fejlődéséből adódó helyzetet.

4.2 A közös közlemény kijelenti, hogy „az EU továbbra is együttműködik a partnerországok kormányaival, a civil társadalommal és a polgárokkal az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos kérdésekben”. Ez a kijelentés korántsem kategorikus, ami újfajta politikai realitásérzékét tükröz, és azt sugallja, hogy az EU késznek tűnik az Alapjogi Chartájában rögzített európai értékek előmozdítása melletti elkötelezettség felpuhítására.

4.3 A közlemény nem említi meg az ILO egyezményeit és ajánlásait. Azonban az ILO alapvető munkaügyi normáinak tiszteletben tartása egy olyan határvonal, amelyet nem szabad átlépni; a differenciálás nem gyengítheti ezt az elvet.

4.4 A közlemény szerint „megjelennek a kapcsolatok különböző formái, lehetőséget adva mindkét oldal számára a nagyobb felelősségvállalásra. Az EU készen áll megvitatni a közösen meghatározott új partnerségi prioritások lehetőségét, amelyek minden egyes kapcsolat tekintetében egyértelműbben összpontosítanak a közösen azonosított közös érdekekre”. Ez nemcsak a nyelvezet megváltozását jelzi, hanem azt is, hogy feladják azt az inkább „normatív megközelítést”, amely az európai értékek átültetésére összpontosít a partnerországokban.

4.5 A stratégiaváltás részben talán annak tudható be, hogy el kívánják oszlatni azt az illúziót, hogy minden nép el akarja fogadni az EU demokratikus normáit, és csak az elnyomó rezsimek akadályozzák meg őket ebben. Az EGSZB mindenesetre azt az álláspontot képviseli, hogy semmilyen kompromisszum nem jöhet szóba az egyetemes emberi jogokkal vagy a demokratikus értékekkel kapcsolatban.

4.6 Az is igaz, hogy néhány partnerország azon véleményének adott hangot, hogy az ENP túlságosan előíró volt, és nem vette kellőképpen figyelembe a partnerországok sajátosságait és törekvéseit.

4.7 Az ösztönzőkön alapuló „többet többért”-megközelítés csak részben bizonyult hatékonynak. Nem működött azokban az országokban, ahol a helyi elit ellenállt az EU által ösztönzött átalakulásnak. Ráadásul a „többet többért”-elv néha azt a benyomást keltette, hogy fizetnek az uniós értékek tiszteletben tartásáért. Azonban az uniós értékek tiszteletben tartását csak egyetlen módon lehet biztosítani: el kell érni, hogy az emberek és a közösségek higgyenek azok egyetemes jelentőségében, és magukénak vallják azokat. Az nem működik, hogy projektekért cserébe értékeket vásárolunk. E tekintetben az EGSZB nagyra értékeli azt a kijelentést, hogy „az EU hatékonyabb módszereket keres arra, hogy partnerei előtt kinyilvánítsa az alapvető reformokra vonatkozó álláspontját, ideértve a civil, gazdasági és társadalmi szereplők bevonását is”.

4.8 Azonban még ha figyelembe is vesszük az új differenciált megközelítést, nem hagyhatjuk, hogy a „többet többért”-elv „többet kevesebbért”-elvvé váljon a szomszédság stabilizálására irányuló új elsődleges célkitűzés miatt. Az ENP keretében a „testre szabott” politika végrehajtása során tovább kell fejleszteni a feltételeesség elvét.

4.9 Később fog kiderülni, hogy a differenciálás új megközelítése a gyakorlatban nem az ENP fokozatos lebontását és a pusztán kétoldalú megközelítés felé tartó zökkenőmentes átmenetet jelenti-e.

4.10 Azt is hangsúlyozni kell, hogy az új „közös felelősségvállalás”, amely egy kevésbé paternalista és sokkal inkább valódi partneri viszonyt jelent, a differenciálással összekapcsolva nem vezethet olyan szelektív politikához, ahol a partnerországok a partnerségnek csak azon elemeit válogatják ki, amelyek megfelelnek a kormányaiknak.

4.11 A differenciálás a partnerországok által elért eredményekről szóló jelentéstétel módját is befolyásolni fogja. Új típusú felmérés készül majd a partnerekkel egyeztetett egyedi célokra összpontosítva. Sajnálatos, hogy az összes ország számára hasonló formátumban, egyidejűleg készülő eredményjelentések jelenlegi átlátható módját a különböző országok esetében különböző jellegű jelentések sora váltja majd fel, amelyek formátumának meghatározása még várat magára.

5. A szervezett civil társadalom szerepe

5.1 A közlemény nem helyez kellő hangsúlyt a szervezett civil társadalom, illetve a szociális vagy civil párbeszéd szerepére. Csupán homályosan utal a civil társadalom, benne a szociális partnerek mélyrehatóbb szerepvállalásának szükségességére, valamint arra, hogy az „EU-nak ezért még inkább be kell vonnia a szélesebb értelemben vett civil társadalom érintett tagjait és a szociális partnereket”.

5.2 A déli és a keleti szomszédságban is szinte mindegyik országban egyértelműen hiányzik a civil és szociális párbeszéd, bár vannak olyan országok is, például Tunézia és Grúzia, ahol jelentős előrelépés történt ezen a területen.

5.3 A közlemény hallgat arról, hogy az ENP térségében megsértették a munkáltatók, munkavállalók és nem kormányzati szervezetek szabad egyesülési és szervezkedési jogát, és arra vonatkozóan sem vetít előre jövőképet, hogy miként teremti meg számukra azt a környezetet, amely támogatja őket az állami hatóságok szakpolitikai intézkedéseinek megfogalmazásában, ütemezésében, végrehajtásában, nyomon követésében és értékelésében való részvételben.

5.4 A közlemény hangsúlyt helyez a közigazgatási reformra és az ENP-partnerek nemek közötti egyenlőség melletti kötelezettségvállalásának megvalósítására, viszont nem említi meg a civil társadalom szerepét ezen a területen.

5.5 Az EGSZB elkötelezett amellett, hogy az ENP-országokban működő partnerszervezetekkel együttműködve a világos célkitűzéssel dolgozzon, hogy közösen felügyeljék az ENP végrehajtását, és megfigyeljék az új differenciálási megközelítés hatását.

6. Migráció és mobilitás

6.1 Bár a migrációval és mobilitással kapcsolatos uniós stratégia és konkrét fellépés nem feladata az ENP-nek, a partnerországokkal ezen a területen folytatott együttműködés döntő jelentőséggel bír.

6.2 Egy átfogóbb uniós stratégián belül kell megoldást találni a jelenlegi menekültválságra, azonban az ENP migrációs és mobilitási menetrendjének hatékony és eredményes végrehajtása nagy jelentőséggel bírhat ebben.

6.3 A közlemény helyesen állapítja meg, hogy „az illegális migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kiváltó okainak kezelése kiemelkedően fontos az Unió szomszédságának stabilitása szempontjából”. Ez azonban nem nagyon van összhangban a differenciálás megközelítésével, amelyben előfordulhat, hogy nem törekednek annyira arra, hogy elítéljék a politikai, szociális és gazdasági jogok néhány partnerkormány általi szisztematikus megsértését, még akkor sem, ha továbbra is ez az instabilitás fő kiváltó oka.

6.4 Az EGSZB rámutat továbbá arra, hogy a vízumkönnyítési kezdeményezéseket az egyik legfontosabb eszközként kell értékelni az ENP-országokkal folytatott szorosabb kapcsolattartás tekintetében. Az EGSZB határozottan támogatja a vízumkönnyítési rendszereket, és figyelmeztet arra, hogy a schengeni térség lebontása veszélybe sodorhatja ezeket.

6.5 Az EGSZB megerősíti a közlemény azon nyilatkozatát is, hogy „az Unió továbbra is arra törekszik, hogy a migrációról alkotott kép valóságos és méltányos legyen, és nyomatékosan síkraszáll a rasszizmus és megkülönböztetés minden formája és megnyilvánulása ellen, szorgalmazva a kultúrák közötti párbeszédet, a kulturális sokszínűséget és a kölcsönös megértést”.

7. Gazdasági fejlődés a stabilitás érdekében

7.1 Az EGSZB üdvözli a versenyképesség megerősítésére, az ENP-partnerek gazdaságainak támogatására és a helyi lakosság kilátásainak javítására irányuló erőfeszítéseket, ami a stabil és biztonságos környezet megteremtésének fő előfeltétele az EU szomszédságában. Mindegyik szomszédos országnak vannak gazdasági problémái, ezek azonban mind a kiváltó okaik, mind pedig nagyságrendjük és a stabilitásra gyakorolt hatásuk tekintetében nagyon eltérő jellegűek. Ezért egyebek mellett a gazdasági és társadalmi különbségeik is szükségessé teszik, hogy a szomszédság országaihoz fűződő kapcsolatok jövőbeli fejlesztésében helyet kapjon a differenciálás szempontja. A közigazgatás, az igazságszolgáltatás és a biztonsági ágazat reformja, valamint a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem a további együttműködés kiemelt területét képezik. Az összes felsorolt területen elért előrelépés fontos a stabilitás szempontjából, de a biztonságos és stabil környezet is szükséges a sikeres megvalósításhoz.

7.2 Az EGSZB nagyra értékeli annak beemelését, hogy az ENP-országokban végbemenő reformokkal párhuzamosan teljes körűen és ténylegesen végre kell hajtani a már aláírt társulási megállapodásokat, illetve a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről (DCFTA) szóló megállapodásokat. Viszont ahhoz, hogy javukra tudják fordítani a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térséget, a partnerországoknak végig kell vinniük termelésük és szolgáltatásaik alapvető modernizációjának nehéz folyamatát. A közlemény e tekintetben egyértelmű, és kijelenti, hogy a DCFTA kihívásainak való megfelelés érdekében az EU támogatja a kapacitásépítést.

7.3 Nem szabad feladni az egymással szorosabb együttműködésre törekvő EU és ENP-országok közötti szabad kereskedelem kiteljesítésére irányuló célt. Az uniós piacra való belépés lehetősége a gazdasági reformok véghezvitelére, valamint a termelés és a vállalkozások modernizálására sarkallja a szomszédos országokat. Viszont még a DCFTA aláíró országai is nehézségekbe ütköznek gazdaságaik modernizálása során a bizonytalan politikai és gazdasági helyzet miatt, amely nem kedvez a beruházásoknak. Az uniós piacra és más nemzetközi piacokra való belépés közvetlenül összefügg a foglalkoztatással és a fiatalok munkaerőpiaci integrációval kapcsolatos kilátásaival. Az oligarchák ellenállása és a korrupció akadályozza a gazdasági reformokat. Az EU-nak nagyobb nyomást kell gyakorolnia és minden lehetséges eszközt fel kell használnia a helyzet javítása érdekében, lehetővé téve a tőkebefektetések bevonását a megbízható gazdasági környezetet képviselő országokba.

7.4 Az is nyilvánvaló, hogy a DCFTA végrehajtása nagy társadalmi kihívásokkal jár együtt. Ezért döntő fontosságú, hogy valamennyi érdekelt felet, különösen a szociális partnereket bevonják a folyamatba. A belső tanácsadó csoportok és a civil társadalmi platformok támogató szerepet tölthetnek be ezen a területen, és érdemes őket bevonni a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek megvalósításának valamennyi aspektusába.

7.5 Az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy a közlemény valóban megfelelő figyelmet fordít az oktatás és a szakképzés kérdésre (főleg a fiatalok esetében). Valószínűleg növelni fogják az alap- és középfokú oktatási rendszereknek nyújtott támogatást az erre leginkább rászoruló országokban, és a szomszédság országainak nagyságrendileg és a finanszírozás szempontjából is nagyobb lehetőségük lesz az Erasmus+ programban való részvételre; emellett más intézkedésekkel is fejleszteni fogják a fiatalok készségeit, nagyban megkönnyítve ezzel a munkaerőpiachoz való hozzáférést is.

7.6 A szomszédság országaival való közlekedési összeköttetés fejlesztése még inkább hozzájárulhat ezen országok gazdaságainak fejlesztéséhez. Ezért rendkívül üdvözlendő az a rendelkezés, hogy az EU-nak ki kell terjesztenie a transzeurópai közlekedési törzshálózatokat a keleti partnerekre, és a nemzetközi pénzügyi intézményekkel és más partnerekkel együtt ösztönöznie kell a szükséges beruházásokat, továbbá hogy viszonyítási alapot képező terveket kell készítenie az euromediterrán közlekedési hálózatról. Ezek a tervek nagyon fontosak a civil társadalmi szervezetek számára is, akiknek aktívan részt kellene venniük azok végrehajtásában.

7.7 Az EU energiaellátása a szomszédos országoktól függ. Ezért a közös energetikai projektek kölcsönösen fontosak és szükségesek mindkét fél számára. Különösen lényegesek az energiamegtakarítás, az energiahatékonyság és a kibocsátáscsökkentés kérdései, valamint a megújuló energiával kapcsolatos projektek. A közös közlemény joggal hangsúlyozza, hogy egy ambiciózus éghajlat-politikát a középpontba helyező, ellenállóképes energiaunió létrehozása érdekében az EU-nak fokoznia kell az energiaügyi párbeszédet a szomszédos országokkal az energiabiztonság, az energiapiaci reformok és a fenntartható energiagazdálkodás előmozdítása területén.

7.8 Az EGSZB üdvözli annak kijelentését, hogy „a mezőgazdaság a munkahelyteremtés fő forrása számos partnerországban, és az EU-nak továbbra is támogatnia kell a fenntartható és inkluzív politikákat és a beruházást az ágazat modernizációjába, valamint szükség esetén az egyéb jövedelemteremtő tevékenységek irányába történő diverzifikálást a vidéki területeken”. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a mezőgazdaság és az élelmiszer-termelés területén történő harmonizáció – a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség megvalósításának következményeként – nem vezethet a mezőgazdasági termékek minőségének romlásához vagy a munkaügyi normák csökkentéséhez.

8. Biztonsági dimenzió

8.1 Az EGSZB üdvözli, hogy a közös közlemény nagy hangsúlyt helyez a biztonsági dimenzióra. Kulcsfontosságú a partnerek külső és belső fenyegetésekkel szembeni ellenálló képességének erősítése, valamint a hosszú távú gazdasági és társadalmi stabilitást szolgáló modernizáció előmozdítása.

8.2 Az EGSZB támogatja az ENP biztonsági dimenziójában felsorolt prioritásokat, amelyek különös hangsúlyt helyeznek a terrorizmus elleni küzdelemre, a radikalizálódás és a szervezett bűnözés megelőzésére, a korrupció felszámolására és a számítástechnikai bűnözés elleni küzdelemre. Ezeket a prioritásokat a biztonságának az ENP-országokban és az EU-ban való növelésével kapcsolatos alapvető feladatokként lehetne kijelölni.

8.3 Hangsúlyozandó azonban, hogy nemcsak a terroristák és a bűnszervezetek fenyegetik az ENP-országok biztonságát, hanem bizonyos kormányok is, amelyek a nemzetközi jogot megsértve konfliktusokat és válságokat provokálnak az ENP térségében.

8.4 Az EGSZB üdvözli azt a kezdeményezést, hogy új lendületet kívánnak adni a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) területén folytatott együttműködésnek, kiemelve különösen azt, hogy a közös feladatok gyakorlati végrehajtása során és ha a közös biztonsági érdekek úgy kívánják, KBVP-missziókat és -műveleteket, szükség esetén uniós harcscsoportokat lehet bevetni. Azonban a KBVP-eszközöket és a diplomáciai erőfeszítéseket nemcsak a válságokra reagálva kell bevetni, hanem politikai természetű válságmegelőzési eszközként is alkalmazni kell. Az EU-nak hangsúlyoznia kell, hogy nagyobb szerepet kell vállalnia a konfliktusmegelőzésben és az egymással potenciálisan konfliktusba kerülő országok vagy nem kormányzati szereplők közötti diplomáciai közvetítésben.

9. Regionális dimenzió

9.1 Az EGSZB üdvözli a közös közleménynek azt az álláspontját, hogy fenn kívánja tartani a regionális együttműködés már létező alapvető formáit, megerősítve a keleti partnerség programját és a déli szomszédságban folytatott regionális együttműködést. Hangsúlyozni kell azonban, hogy az elmúlt néhány évben jelentős ellentmondások és sokrétű fejlemények alakultak ki a meglévő regionális keretekben. Bátorítást jelenthetne, ha egyértelműbben különbséget tennének az ENP-partnerek között, azaz az EU-val (társulási megállapodás és mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség formájában) már magasabb szintű integrációt elérő vagy elérni szándékozó partnerek és a többi ország között.

9.2 Továbbra sincs tisztázva, hogy az új ENP miként fogja előmozdítani a szorosabb együttműködést azokkal a partnerországokkal, amelyek sikeresek a társulási megállapodások/a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek megvalósításában, és európai törekvések vannak. Az EGSZB megismétli azon álláspontját, hogy a keleti szomszédság egyes országainak egyértelmű uniós csatlakozási kilátásokat kell kínálni. Ez nemcsak kormányait mozgósítaná és ösztönözné az országai átalakítására és a jogrendszerüknek az uniós vívmányokkal való összehangolására irányuló munkájukban, hanem a szervezett civil társadalmat is arra bátorítaná, hogy járuljon hozzá ezekhez az erőfeszítésekhez. Emellett közelebb vinné a partnerországok polgáraihoz az európai értékeket és identitást.

9.3 Az EGSZB támogatja az olyan tematikus keretek létrehozásának ötletét, amelyek feladata az, hogy összességében a jobban a déli és keleti szomszédság érdekelt feleinek igényeire szabott kezdeményezések és projektek felé mozdítsák el az együttműködést. A javasolt elképzelés azonban túl általános, és nem tűz ki egyértelmű célokat. A migrációról, az energetikáról és a biztonságról folytatott vitáknak teret adó fórumok csak a legelső lépést jelentik a fent említett kihívások kapcsán folytatott mélyebb együttműködés felé. Az EU-nak világosabban meg kell határoznia, hogy milyen konkrét eredményeket kíván elérni e tematikus keretek alkalmazásával.

9.4 Figyelembe kell venni, hogy a szomszédság néhány szomszédját (különösen Oroszországot) felkérték az ENP-ben való részvételre, de azok sohasem éltek ezzel a lehetőséggel. Ezért a tematikus platformokat kizárólag meghatározott célirányos célkitűzésekre szabad felhasználni, és nem szabad lehetőséget adni harmadik feleknek arra, hogy az ENP elveinek kárára saját célkitűzéseiket mozdítsák elő. A „szomszédok szomszédjai”-val való együttműködés közleményben leírt formája még messze nincs megfelelően meghatározva, ezért az ilyen együttműködést szorosan nyomon kell követni annak biztosítása érdekében, hogy nehogyan harmadik fél visszaéljen vele a partnerországok, az EU vagy maga az európai szomszédságpolitika érdekeinek veszélyeztetése céljából. A szomszédságon kívüli szereplők (avagy a szomszédok szomszédjai) bevonásának és a velük folytatott együttműködésnek a jóakaraton és az ENP-partnerek szuverén döntésén kell alapulnia, hogy be kívánják-e vonni új szereplőket az EU-val folytatott együttműködésbe.

10. Rugalmas pénzügyi eszközök

10.1 Az EGSZB üdvözli azt a kezdeményezést, hogy „az EU jelentős kiegészítő finanszírozásra tervez szert tenni a főbb nemzetközi pénzügyi intézményekkel folytatott együttműködésének megerősítése és a Szomszédsági Beruházási Keret (NIF) igénybevétele révén”, továbbá üdvözli az EU külső pénzügyi eszközeinek 2017-es féldős felülvizsgálatát. Világossá kell tenni, hogy az EU szomszédságában jelentkező egyre nagyobb szükségletek és kihívások nemcsak az Európai Szomszédsági Támogatási Eszközön (ENI) keresztül a 2014–2020-as időszakban iderendelt 15 milliárd EUR hatékonyabb újraelosztását követelik meg, hanem jelentős további erőforrásokat is szükségessé tesznek.

10.2 Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, hogy az ENI keretében hozzanak létre egy „rugalmassági keretet”, amely sürgősen forrásokat rendel az előre nem látható szükségletekhez, továbbá hogy úgy igazítsák ki a pénzügyi szabályzatokat, hogy a fel nem használt forrásokat át lehessen vinni a következő évre.

10.3 Úgy véljük azonban, hogy az ENP-nek elsődlegesen a meglévő pénzügyi eszközök javítására kellene összpontosítania ahelyett, hogy új pénzügyi konstrukciókra vagy „vagyonkezelői alapokra” helyezné a hangsúlyt. A tagállamok és a partnerországok közötti szorosabb együttműködésnek a kiadások nagyobb fokú átláthatóságához és jobb elszámoltathatóságához kell vezetnie. Ez magában foglalja azt is, hogy szükség esetén a források átirányításával helyben gyorsabban tudnak reagálni a megváltozó politikai és biztonsági helyzetre. Az EU-nak ezenkívül világos megközelítést kell követnie azokban az esetekben, amikor a partnerek nem akarnak szorosabb integrációt, ösztönzőket hozva létre az alapvető értékek tiszteletben tartására és a fő reformok továbbvitelére.

10.4 Az EU-nak és a tagállamoknak fel kell tárniuk az ENP-beli közös ütemezés kibővítésének lehetőségeit. A tagállamok és az egyéb érdekelt felek előtt növelni kell az ütemezés átláthatóságát, és az eredményekről szóló beszámolókat rendelkezésükre kell bocsátani. A civil társadalmi szervezetek jelentős szerepet tölthetnek be e téren.

11. Közismertség, kommunikáció és tájékoztatás

11.1 Az EGSZB üdvözli, hogy elhatározták az uniós politikák közismertségének növelését és az új ENP hatékonyabb kommunikációjának előmozdítását. A közlemény nagyon helyesen rámutat arra, hogy „a tökéletesített nyilvános diplomácia hozzá fog járulni az uniós politikák lényegének és a konkrét uniós fellépés pozitív hatásának jobb közvetítéséhez”. Ugyanilyen fontos, hogy ne hagyjuk figyelmen kívül az uniós értékekkel és az ENP elveivel ellentétes téves és félrevezető tájékoztatás és propaganda romboló hatását.

11.2 Az EU-nak meg kell találnia a megfelelő eszközöket és forrásokat az ENP-partnerországokban és az EU-ban felmerülő kommunikációs kihívások kezelésére. Az EKSZ által létrehozott uniós keleti stratégiai kommunikációs munkacsoport csupán a legelső lépés abba az irányba, hogy felhívják az uniós tagállamok és az ENP-partnerek polgárainak figyelmét a nyilvános kommunikáció ellenséges és bomlasztó hangvételére. Az EKSZ nem léphet vissza attól a kötelezettségvállalásától, hogy sokkal jobban megerősíti az EU stratégiai kommunikációját.

11.3 A stratégiai kommunikáció és a nyilvános diplomácia terén első helyen kell kezelni a migrációs kihívásokat mind az ENP térségében, mind pedig az EU-ban. Az EU-nak és a tagállamoknak el kell ismerniük, hogy a migrációs és menekültpolitikával kapcsolatos félrevezető kommunikáció tényleg nagy törést okozhat a tagállamok és az ENP-partnerek bizalmában, sőt, az EU stabilitását is alááshatja.

Kelt Brüsszelben, 2016. május 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS
